

klaagde over concentratiestoornissen en hoofdpijn en 50% over koude voeten, heb ik in mijn reactie op de ingezonden brief van Reijnders besproken.

In de jaren tachtig van de 18e eeuw stelde de Académie des Sciences een onderzoekscommissie samen om 'dierlijk magnetisme' te onderzoeken, bestaande uit topgeleerden uit die tijd, onder wie Lavoisier en Benjamin Franklin. De commissie concludeerde 'met beslissende experimenten' dat 'verbeelding zonder magnetisme leidt tot convulsies en magnetisme zonder verbeelding leidt tot niets.' (geciteerd door Van der Does).³ Het TNO-onderzoek liet onder meer zien dat mensen die blootstonden aan placebo meer en ernstiger symptomen vertoonden dan tijdens de inleidende training.⁴ Door als Lavoisier

en Franklin in te spelen op verbeelding en groepsgedrag zou het vermoedelijk niet moeilijk zijn om Schoonevelds selectie van zeer gevoelige onderzoekspersonen doodziek te maken. Een probleem is dat de ethische commissies het hier moeilijk mee zouden kunnen krijgen.

De patiëntenverenigingen schuiven eeuwen kennis over de aard van elektromagnetische straling en de kracht van verbeelding samen met tienduizend publicaties opzij op grond van persoonlijke ervaringen of selectieve waarnemingen. De kans is groot dat zij, overigens met de beste bedoelingen, daardoor eerder veel meer mensen ziek dan gezond zullen maken.

Literatuur

- 1 Johansson O. Electrohypersensitivity: state-of-the-art of a functional impairment. *Electromagn Biol Med.* 2006;25:245-58.
- 2 Hutter HP, Moshhammer H, Wallner P, Kundi M. Subjective symptoms, sleeping problems, and cognitive performance in subjects living near mobile phone base stations. *Occup Environ Med.* 2006;63:307-13.
- 3 Does AJW van der. Has everyone won and must all have prizes [inaugurale rede]? Leiden: Universiteit Leiden; 2005.
- 4 Zwamborn APM, Vossen SHJA, Leersum BJAM van, Ouwens MA, Mäkel WN. Effects of global communication system radio-frequency fields on well being and cognitive functions of human subjects with and without subjective complaints. TNO-report. FEL-03-C148. Den Haag: TNO Fysisch en Elektronisch Laboratorium; 2003.

Den Haag, mei 2007

L.Bonneux

MEDEDELINGEN EN BEKENDMAKINGEN

Prof.dr.P.J.Klopperprijs

De Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Assistenten Heelkundige Specialisten (SWOAHS) stelt wederom de prof.dr. P.J.Klopperprijs ter waarde van € 2500,- beschikbaar. Deze prijs is bedoeld voor een assistent en dient om een pilotonderzoek op het gebied van experimenteel heelkundig onderzoek te initiëren. Een onderzoeksvoorstel moet passen binnen een onderzoekslijn, dient maximaal 2 pagina's A4 lang te zijn en kan tezamen met een aanbevelingsbrief van de onderzoeksbegeleider en een curriculum vitae tot uiterlijk 1 september 2007 worden gestuurd naar dr.J.A.van der Hage, HagaZiekenhuis, afd. Heelkunde, Leyweg 275, 2545 CH Den Haag; j.a.van_der_hage@lumc.nl. De prijs zal worden uitgereikt op vrijdag 2 november 2007 tijdens het Symposium Experimenteel Onderzoek Heelkundige Specialisten te Leiden.

CCN-prijs

Het Collegium Chirurgicum Neerlandicum (CCN) stelt twee prijzen beschikbaar ter waarde van € 2500,- en € 1250,-. Deze prijzen zijn bedoeld als reisstipendium voor een assistent in opleiding voor één van de snijdende specialismen en dienen de uitwisseling van wetenschappelijk heelkundig onderzoek te bevorderen. Gegadigden kunnen tot uiterlijk 1 september a.s. hun aanvraag, met een bestedingsplan en een curriculum vitae, in viervoud opsturen naar: mw.S.Carta, Collegium Chirurgicum Neerlandicum, Postbus 20.061, 3502 LB Utrecht; s.carta@nvvh.knmg.nl. De prijzen zullen worden uitgereikt op vrijdag 2 november 2007 tijdens het Symposium Experimenteel Onderzoek Heelkundige Specialisten te Leiden.

De Herman Musaph Literatuurprijs

De Herman Musaph Stichting reikt vanaf dit jaar een prijs uit voor een artikel op het gebied van de psychodermatologie dat is geschreven door een Nederlandse auteur. De stichting en de prijs zijn vernoemd naar de overleden psychodermatoloog en seksuoloog prof.dr.H.Musaph. De prijs zal één keer per twee jaar worden uitgereikt en bestaat uit een kunstwerk en oorkonde. Het artikel zal besproken dan wel in zijn geheel gepubliceerd worden in het *Nederlands Tijdschrift voor Dermatologie en Venereologie*. De eerste prijsuitreiking vindt plaats in 2008, tijdens de themadag van de Nederlandse Vereniging voor Psychodermatologie. Publicaties kunnen worden gestuurd naar: dr.D.de Hoop, secretaris van de Herman Musaph Stichting, d.dehoop@derma.umcn.nl. De uiterste inzenddatum is 1 december 2007.